

Informatīvais ziņojums “Par nepieciešamību nodrošināt papildus iemaksas Ārkārtas atbalsta instrumentā, lai nodrošinātu plašāku Covid-19 vakcīnu portfeļa pieejamību”

2020.gada aprīlī saistībā ar Covid-19 krīzi tika aktivizēts Ārkārtas atbalsta instruments (turpmāk - ESI), kas paredzēja ļoti plašu iespējamo atbalsta darbību virkni, pamatojoties uz sākotnējo vajadzību novērtējumu, lai sniegtu skaidru Eiropas Savienības (turpmāk - ES) pievienoto vērtību. ESI ir uz vajadzībām balstīts instruments, kas atbilst solidaritātes principam. Tas atbalsta dalībvalstu centienus pārvarēt notiekošo sabiedrības veselības krīzi. Katrai dalībvalstij nav iepriekš noteikts un iedalīts konkrēts pieejamais finansējums. Kopējais iezīmētais finansējums šī instrumenta ietvaros ir 2,7 miljardi *euro*.

Krīzei attīstoties, Eiropas Komisija (turpmāk - Komisija) ir pieņēmusi vairākus lēmumus izmantot ārkārtas atbalsta finansējumu, lai atbalstītu vairākas darbības, piemēram: t.s. mobilitātes pakotne (palīdzība, lai transportētu pirmās nepieciešamības preces, medicīniskās palīdzības vienības un Covid-19 skartos pacientus); būtisku ar veselību saistītu produktu iepirkumu; atbalstu testēšanas spēju palielināšanai; Covid-19 pacientiem pieejamu terapiju skaita palielināšanu; atbalstu digitālās izsekošanas lietotņu sadarbībai un dezinfekcijas robotu izdalīšanu slimnīcām un vakcinācijas instrumenta finansēšana.

Ņemot vērā, ka viens no efektīvākajiem infekcijas slimību profilakses pasākumiem ir vakcinācija, ir skaidrs, ka risinājums Covid-19 krīzei ir iedarbīgas un drošas vakcīnas pret Covid-19 izstrāde un izplatīšana. Komisija š.g.17.jūnijā iesniedza Eiropas stratēģiju, lai paātrinātu efektīvu un drošu vakcīnu pret Covid-19 izstrādi, ražošanu un ieviešanu. Tādējādi efektīvas vakcīnas meklējumi ir kļuvuši par prioritāti. Komisija ir noslēgusi nolīgumu ar visām dalībvalstīm, lai visu dalībvalstu vārdā risinātu sarunas un noslēgtu pirkuma līgumus¹ (turpmāk - APA) ar vakcīnu ražotājiem². APA ietvaros ar ESI tiek nodrošināts nepieciešamais sākotnējais finansējums būtisku ieguldījumu riska mazināšanai, lai palielinātu veiksmīgu vakcīnu ražošanas ātrumu un apjomu. Savukārt dalībvalstīm tiek dotas tiesības noteiktā laikposmā un par noteiktu cenu iegādāties konkrētu skaitu vakcīnu devu.

2020.gada jūnijā Komisija ESI ietvaros piešķīra 1,5 miljardus *euro*, lai nodrošinātu vakcīnu pieejamību dalībvalstīm³. APA stimulē vakcīnu ražotājus palielināt ražošanas jaudu ievērojami straujāk nekā parastās vakcīnu izstrādes gaitā.

Daļējas deklasificēšanas pamatojums: VM 03.04.2023. vēstule Nr. 01-12.1/1562

¹ Advanced Purchase Agreement

² Veselības ministrijas atbildi Komisijai par dalību šajā nolīgumā nosūtīja šā gada 19.jūnijā.

³ Latvijai 1 271 870 devu. Vakcīnu sadalījums balstīts uz *pro-rata* principa – proporcionāli iedzīvotāju skaitam. VMzino_180920_ESI vakcīnas

Tāpat, uzsākot sarunas ar vairākām kompānijām, tiek diversificēti riski, ja gadījumā vienas kompānijas izstrāde nebūs veiksmīga, ir citas kompānijas. Tādēļ ir izveidots t.s. ES portfelis ar vairākām farmācijas kompānijām, dažādojot arī to pielietotās tehnoloģijas. Kopumā ir uzsāktas sarunas ar 6 farmācijas kompānijām, kas strādā pie vakcīnu izstrādes, tostarp *AstraZeneca* (...), *Sanofi-GSK* (...), *Johnson and Johnson* (...), *CureVac* (...), *Moderna* (...), *BioNTech/Pfizer* (...), kā arī ar *Novavax* vēl plānots uzsākt sarunas.

Šā gada 31.jūlijā Komisija ziņoja par sarunu procedūras pabeigšanu ar *Sanofi-GSK*, 13.augustā ar *Johnson & Johnson*, 18.augustā ar *CureVac* un 24.augustā ar *Moderna*. Savukārt, šā gada 14.augustā Komisija panāca pirmo vienošanos, noslēdzot pirmo APA, ar farmācijas uzņēmumu *AstraZeneca* par potenciālās vakcīnas Covid-19 iegādi. Šajā gadījumā Latvijai no *AstraZeneca* pienāktos atbilstoši *pro-rata* sadalījumam 1 271 870 vakcīnas (pilnam vakcinācijas kursam nepieciešamas divas vakcīnas devas) devas, jeb vakcīnas 635 935 personu vakcinācijai. Komisija un izveidotā ekspertu darba grupa (*Steering Board*) turpina apspriest līdzīgus APA arī ar citiem vakcīnu ražotājiem.

Atbilstoši Komisijas un Eiropas slimību un kontroles profilakses centra rekomendācijām pret Covid-19 būtu jāvakcinē tādas prioritārās iedzīvotāju grupas kā seniori, cilvēki ar hroniskām slimībām, kā arī ārstniecības personas, kas ikdienas darbā saskaras ar Covid-19 pacientiem un ir pakļauti augstam inficēšanās riskam, kā arī operatīvo dienestu darbinieki – policijas darbinieki, ugunsdzēsēji, robežsargi u.c., kuru pienākumos ietilpst valstij svarīgu uzdevumu izpilde un kuru darbība ir nepieciešama 24 stundas un 7 dienas nedēļā. Pamatojoties uz minēto, Latvijas eksperti ir veikuši aprēķinus konstatējot, ka pret Covid-19 vakcīna Latvijā provizoriski būs nepieciešama 800 000 personām. Atbilstoši vakcīnu ražotāju sākotnēji sniegtajai informācijai, pilnai vakcinācijas nodrošināšanai būs nepieciešamas divas vakcīnas devas. Prognoze liecina, ka vakcīna varētu būt pieejama 2020.gada⁴ beigās.

Sarunu procesa gaitā Komisija konstatēja, ka pašreizējās maksājumu apropriācijas saskaņā ar ESI nav pietiekamas, lai segtu līgumsaistības, ko Komisija plāno īstermiņā uzņemt ar vakcīnu ražotājiem.

Atbilstoši Komisijas aprēķiniem, lai nodrošinātu priekšmaksājumu (up-front-payment) (...), kopā nepieciešami (...) miljoni euro.

Lai ES varētu nodrošināt piekļuvi plašākam vakcīnas ražotāju kandidātu portfelim, tādējādi maksimāli palielinot iespēju ātrāk nodrošināt iedarbīgas un

---

⁴ Pēc grafika (teorētiski) vakcīnu pirmajām piegādēm jārealizējas jau 2020.decembra mēnesī (*AstraZeneca*; *BioNTech/Pfizer*)

drošas vakcīnas pieejamību ES, ir ļoti svarīgi operatīvi nodrošināt papildus finansējumu.

Neformālajā ES veselības ministru sanāksmē 2020.gada 4.septembrī notika ES dalībvalstu diskusijas par plašākā vakcīnu portfeļa ideju, kas uzlabotu dalībvalstu izredzes pēc iespējas ātrāk piekļūt drošai un efektīvai vakcīnai.

Veselības ministrijā š.g. 10.septembrī ir saņemta arī Komisijas un Vācijas prezidentūras ES Padomē vēstule, kurā tiek uzsvērta nepieciešamība nodrošināt papildus iemaksas ESI⁵, lai nodrošinātu plašāka vakcīnu portfeļa pieejamību. Dalībvalstīm vēstulē tika lūgts līdz šā gada 15.septembrim apliecināt gatavību veikt papildus iemaksas.

Komisijas aprēķins ES dalībvalstu papildus ieguldījumiem, balstoties uz tās nacionālā kopienākuma (NKI) daļu

Valsts kods	Nacionālais kopienākums, 2020, milj. <i>euro</i>	Nacionālais kopienākums, 2020, %	Papildus ieguldījums, <i>euro</i>
BE			
BG			
CZ			
DK			
DE			
EE			
IE			
EL			
ES			
FR			
HR			
IT			
CY			
LV			
LT			
LU			
HU			
MT			
NL			
AT			
PL			
PT			
RO			
SI			
SK			

⁵ Dalībvalstu papildus iemaksas ESI tiks uzskatītas kā ES budžeta ārējie piešķirtie ieņēmumi (*external assigned revenue*).

VMzino_180920_ESI vakcīnas

FI			
SE			

Avots: Veselības ministrijā š.g. 10.septembrī saņemtās Komisijas un Vācijas prezidentūras ES Padomē vēstules pielikums.

Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem **papildus ieguldījums, kuru būtu nepieciešams nosegt no Latvijas budžeta 2020.gadā vakcīnu plašāka portfeļa izveidei ir 1 638 064 euro** (skat. tabulu).

Lai Latvija varētu apstiprināt savu vēlmi veikt papildus iemaksas ESI un par to oficiāli informēt Komisiju, ir nepieciešams Ministru kabineta mandāts.

Veselības ministre

I.Viņķele

Iesniedzējs: Veselības ministre

I.Viņķele

Vīza: Valsts sekretāre

D.Mūrmane-Umbraško

Takašovs, 67876025
aleksandrs.takasovs@vm.gov.lv

Batare, 67876042
svetlana.batare@vm.gov.lv